

Do Medvědína přišlo násilí
a jeho obyvatelé musí ukázat,
zač vlastně stojí.

Pokračování
románu
Medvědín

Fredrik Backman

MY PROTI VÁM

HOST

FREDRIK BACKMAN
MY PROTI VÁM

Fredrik Backman

MY PROTI VÁM

BRNO
2018

Vi mot er © Fredrik Backman, 2017
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © Helena Matocha, 2018
Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2018
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-7577-648-8 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7577-649-5 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7577-650-1 (Formát MobiPocket)

Nedě

Dodnes se na tebe snažím dělat dojem.

Jen abys věděla.

Bude to něčī vina

Viděli jste někdy padnout město? To naše padlo. Budeme tvrdit, že násilí přišlo do Medvědína až v létě, ale bude to lež, už tu bylo. Občas je totiž tak jednoduché přimět lidi, aby se nenáviděli, až je nepochopitelné, že to někdy jde i jinak.

Jsme malé městečko v lesích, říká se, že silnice nevedou k nám, jen kolem nás. Když se místní ekonomika zhluboka nadechne, vždy dostane záchvat kašle a továrna každý rok škrtne pár pracovních míst, jako když malé dítě odkrajuje z dortu v lednici kousíček po kousíčku, pokaždé z jiné strany, protože si myslí, že takhle si nikdo ničeho nevšimne. Když na sebe položíte starý a nový plán města, vypadá to, že se obchodní třída a tenký proužek nazývaný „centrum“ zmenšují jako kus vepřového na rozpálené pánvi. Zbyl nám zimní stadion, o moc víc ne. Ale místní beztak říkávají: Co víc sakra potřebujeme?

Lidé, kteří tudy projíždějí, tvrdí, že Medvědín žije jen pro hokej, což asi téměř beze zbytku platí. Někdy prostě musíte pro něco žít, abyste přežili všechno ostatní. Nejsme pomatení ani hamižní, o Medvědínu můžete říct spoustu špatného, ale zdejší lidé jsou tvrdí a tvrdě pracují. A tak jsme vybudovali hokejový klub, který byl jako my, a mohli jsme na něj být pyšní, protože jsme nebyli jako vy. Když lidé z velkoměst tvrdili, že něco je moc těžké, jen jsme se pousmáli: „To má být těžké.“ Žít tady nebylo jednoduché, a proto jsme to zvládli my, ne vy. Ustáli jsme to, navzdory počasí. Jenže pak se cosi stalo a my jsme padli.

Ještě před tímhle příběhem se totiž odehrál jiný, za který poneseme věčnou vinu. I dobří lidé občas páchají strašné věci, pokud věří, že tím brání to, co milují. Jeden chlapec, hvězda našeho hokejového klubu, znásilnil dívku. A my jsme sešli z cesty. Město je součtem našich rozhodnutí, a když proti sobě stanula tvrzení dvou našich dětí, vybrali jsme si to jeho. Protože to bylo jednodušší. Protože pokud lhala dívka, mohly naše životy pokračovat jako dřív. Když jsme se dozvěděli pravdu, zhroutili jsme se a město s námi. Lehko se řekne, že jsme měli všechno udělat jinak, ale ty bys to možná taky neudělal. Kdyby ses bál, kdyby sis musel vybrat stranu, kdybys věděl, co budeš muset obětovat. Možná nejsi tak statečný, jak si myslíš. Možná se od nás nelišíš tolik, jak doufáš.

Tohle je příběh o tom, co se stalo poté, od léta do zimy. Bude pojednávat o Medvědině, o sousedním městě Hedu a o tom, jak rivalita mezi dvěma hokejovými kluby může vést k šílenému boji o peníze, moc a přežití. Bude to vyprávění o zimních stadionech a všech srdcích, která kolem nich tlučou, o lidech a sportu a o tom, jak se obojí občas vzájemně drží. O nás, o snílících a bojovnících. Někteří se zamilují, někteří klesnou na dno, prožijeme nejlepší i nejhorší dny svých životů. Město bude jásat, ale také hořet. A ozve se strašlivá rána.

Díky pár dívkám budeme hrdí, díky pár chlapcům budeme velcí. Mladíci oděni v různých barvách budou v tmavém lese zápasit na život a na smrt. Jisté auto se bude řídit nocí příliš rychle. Řekneme, že to byla dopravní nehoda, jenže ty se dějí náhodou a my budeme vědět, že téhle jsme mohli zabránit. Bude to něčí vina.

Zemřou naši milovaní. Pohřbíme své děti pod ty nejkrásnější stromy.

2

Jsou tři druhy lidí

Prásk-prásk-prásk-prásk-prásk.

Nejvyšším bodem Medvědína je kopec jižně od posledního domu. Z něj je vidět celá silnice vinoucí se od velkých vil na Vrchu kolem továrny a menších řadovek v centru až po nájemní činžáky v Dolině. Na tomhle kopci teď stojí dvě dívky a prohlížejí si své město. Maya a Ana. Brzy jim bude šestnáct a těžko říct, jestli se spřátelily navzdory, nebo díky tomu, jak moc se od sebe liší. Jedna miluje hudební nástroje, druhá střelné zbraně. Vzájemně opovrhují svým hudebním vkusem, což je opakovanou příčinou jejich hádek, skoro tak častou jako deset let trvající spor na téma domácích zvířat. Zrovna loni v zimě je učitelka vykázala z hodiny dějepisu, když Maya zašeptala: „Víš, kdo měl rád psy, Ano? Hitler!“ Načež Ana zahulákala: „A víš, kdo kočky? Josef Mengele!“

Ustavičně se pošouchují, ale nepřestávají se mít rády, už od dětství mívají dny, kdy se jim zdá, že stojí spolu proti celému světu. Po tom, co se Maye stalo na jaře, si tak připadají pořád.

Je začátek června, tři čtvrtiny roku je tohle místo zapouzdřené v zimě, avšak teď nastalo na pár kouzelných týdnů léto. Les kolem nich se opíjí slunečním svitem, stromy u jezera se šťastně pohupují, ale v očích dívek není vidět radost. Tohle roční období pro ně bývalo jedním dlouhým dobrodružstvím, žily venku a domů se vracivaly pozdě večer s roztrhaným oblečením, špinavými obličejí a dětstvím v očích. S tím je konec.

Teď jsou dospělí. Některé dívky si dospělost nevyberou, je jim vnucena.

Prásk. Prásk. Prásk-prásk-prásk.

Před domem stojí matka. Nakládá do auta tašky svého dítěte, kolikrát tohle uděláte, než vyrostou? Kolik hraček posbíráte ze země, po kolika plyšácích pátráte v rojnici, když je čas jít spát, a kolik rukavic beznadějně ztratíte ve školce? Kolikrát si pomyslíte, že jestli příroda opravdu chtěla, aby se člověk rozmnožoval, měly už díky evoluci rodičům narůst na rukou obouvací lžíce, aby dosáhli pod všechny zatracené pohovky a lednice? Kolik hodin strávíme v předsíni čekáním na děti? Kolik vlasů nám z nich zešediví? Kolik životů věnujeme jejich jedinému? Kolik je toho potřeba, abychom byli dobří rodiče? Nijak zvlášť moc. Jenom všechno. Jenom úplně všechno.

Prásk. Prásk.

Na kopci se Ana obrátí ke kamarádce a zeptá se jí:

„Pamatuješ, když jsme byly malé? Jak sis pořád chtěla hrát, že máme děti?“

Maya kývne a nespustí přitom město z očí.

„Pořád chceš mít děti?“ pokračuje Ana.

Maya při odpovědi sotva otevře pusku.

„Nevím. A ty?“

Aně se zlehka zachvívají ramena, vztekem i smutkem.

„Možná až budu stará.“

„V kolika?“

„Tak ve třiceti.“

Maya pak dlouho mlčí a nakonec se zeptá:

„A chceš holky, nebo kluky?“

Ana odpoví, jako by nad tím uvažovala celý život:

„Kluky.“

„Proč?“

„Protože k těm je svět hnusnej jenom občas. Ale k nám skoro pořád.“

Prásk.

Matka zabouchne kufr auta a potlačí slzy, protože ví, že jestli jí ukápně jen jediná, tak ostatní už nezadrží. Ať je našim dětem, kolik chce, nikdy před nimi nechceme plakat. Udělali bychom pro ně cokoli a ony to nevědí, protože zatím nechápou rozsah toho, co je bezpodmínečné. Rodičovská láska je nesnesitelná, nedůstojná a nezodpovědná. Jsou tak malinkaté, když spí v postýlkách a my u nich sedíme a uvnitř jsme úplně napadř. Je to nekonečné období nezdarů a špatného svědomí, všude máme vyvěšené veselé obrázky, ale nikomu se nechlubíme prázdnými místy mezi fotkami v albu, kam ukládáme to všechno, co nás bolí. Tiché slzy ve zhasnutém pokoji. Nemůžeme spát hrůzou z toho, co všechno by se jim mohlo stát, co by mohly prožít, čeho všeho by se mohly stát obětí.

Matka obejde auto a otevře dveře. Od ostatních matek se nijak zvlášť neliší. Miluje, bojí se, hroutí se, stydí se, není dost dobrá. Když byly jejímu chlapečkovi tři roky, stejně jako ostatní rodiče seděla u jeho postýlky, koukala se, jak spí, a hrozila se, co strašného by se mu mohlo stát. Jen ji nikdy nenapadlo bát se opaku.

Prásk.

Svítá, město spí, hlavní silnice vedoucí z Medvědína je prázdná, ale pohledy obou dívek na kopci se na ni stejně upírají. Trpělivě čekají.

Maye už se o tom znásilnění nezdá. O tom, jak jí Kevin zakryl ústa rukou, jak na ni nalehl celou vahou a zadusil tak její křik, o jeho pokoji se spoustou hokejových pohárů na policích, o podlaze, na kterou jí spadl knoflíček. Už se jí zdá jen o běžecké stezce kolem Vrchu, odsud je taky vidět. Jak po ní Kevin běžel sám a ona vystoupila ze tmy s puškou v ruce. Jak mu ji přiložila

k hlavě a on se klepal, brečel a prosil o slitování. Ve snu ho každou noc zabíjí.

Prásk. Prásk.

Kolikrát asi matka rozhihňá své dítě? A kolikrát dítě rozesměje na celé kolo ji? Když nám prvně dojde, že se nás děti snaží rozesmát úmyslně, když objevíme jejich smysl pro humor, úplně to s námi zamává. Když žertují, učí se manipulovat s našimi city. Pokud nás milují, tak se brzy naučí i lhát, aby naše city šetřily, předstírají, že jsou šťastné. Rychle zjistí, co bychom si přáli. A my si můžeme namlouvat, že je známe, ale i ony mají vlastní alba a v mezerách mezi fotkami dospívají.

Kolikrát už tahle matka stála před domem u auta, dívala se na hodinky a netrpělivě volala syna jménem? Dneska volat nemusí. Zatímco balila, tiše proseděl několik hodin na sedadle spolujezdce. Jeho dřív tak vysportované tělo je po několika týdnech, kdy ho musela nutit do každého sousta, pohublé. Syn se z okénka dívá prázdným pohledem.

Co všechno dokáže matka synovi prominout? Jak to má předvídat? Žádný rodič nečeká, že z jeho chlapečka vyroste zločinec. Matka neví, jaké noční můry se mu zdají, ale ví, že se z nich budí s křikem. Už od toho rána, kdy ho našla na běžecké stezce, promrzlého a ztuhlého hrůzou. Byl počuraný a na tvářích mu ulpívaly zmrzlé slzy zoufalství.

Znásilnil dívku a nikdy mu to nedokázali. Vždycky se najdou lidé, kteří budou tvrdit, že mu to prošlo jen tak, že jeho rodina unikla trestu. Samozřejmě mají pravdu. Ale jeho matka nebude mít tenhle pocit nikdy.

Prásk. Prásk. Prásk.

Když se auto objeví na silnici, Maya ho z kopce sleduje a ví, že Kevin se sem už nikdy nevrátí. Že ho zlomila. Vždycky se najdou lidé, kteří budou tvrdit, že tím pádem vyhrála.

Ale ona tenhle pocit nebude mít nikdy.

Prásk. Prásk. Prásk. Prásk.

Rozsvítí se brzdová světla, matka se naposledy podívá do zpětného zrcátka na dům, jenž býval jejich domovem, i na schránku, kde ještě ulpívají pozůstatky lepidla po nápisu „Erdahlovi“, který písmenko po písmenku sloupali. Kevinův otec nakládá věci do druhého auta sám. Na té běžecké stezce stál vedle matky, viděl syna a jeho slzy na tričku a moč na kalhotách. Jejich život se roztrátil už dávno, ale matka spatřila jeho střepy teprve v tu chvíli. Když syna napůl nesla a napůl táhla sněhem domů, otec jí odmítl pomoci. Už jsou to dva měsíce, Kevin od té doby neopustil dům a jeho rodiče na sebe téměř nepromluvili. Muži definují sami sebe jednoznačněji než ženy, to život matku naučil, a její manžel i syn se definovali jen jedním slovem: vítěz. Kam její paměť sahá, vtloukal otec synovi do hlavy jedině: „Jsou jen tři druhy lidí. Vítězové, poražení a přihlížející.“

A teď? Když nejsou vítězové, tak co jsou? Matka pustí brzdu, vypne rádio, vyjede na silnici a zabočí. Syn sedí vedle ní. Otec nasedne do druhého auta a odjede opačným směrem. Rozvodové papíry leží v poště spolu s dopisem do školy, ve kterém informují ředitele, že otec se stěhuje do jiného města a matka se synem do zahraničí. Úplně dole je uvedeno matčino telefonní číslo, kdyby se ze školy chtěli na něco zeptat, ale nikdo jí nezavolá. Tohle město se bude ze všech sil snažit zapomenout, že k němu Erdahlovi někdy patřili.

Po čtyřech hodinách ticha, když už je auto tak daleko od Medvědína, že nikde není vidět les, Kevin zašeptá: „Myslíš, že se člověk může stát někým jiným?“

Matka zavrtí hlavou, rty má celé okousané, na chvíli pevně zavře oči, takže nevidí silnici před sebou. „Ne. Může se ale stát lepším.“ V tu chvíli jí Kevin roztrášeně stiskne ruku. A ona ji drží, jako by mu byly zase tři roky, jako by visel přes okraj útesu. Šeptne: „Nikdy ti to neprominu, Kevine. Ale taky tě nikdy neopustím.“

Prásk-prásk-prásk-prásk-prásk.

Přesně tak tohle město zní, všude. Ale to asi chápe jen ten, kdo tu bydlí.

Práskpráskprásk.

Na kopci stojí dvě dívky a auto sledují. Zanedlouho jim bude šestnáct. Jedna svírá v ruce kytaru, druhá pušku.

3

Jako chlap

Na vás, druhých lidech, je nejhorší, že jsme na vás závislí. Svým jednáním ovlivňujete naše životy. Nejenom vy, které si vybíráme, které máme rádi, ale i vy všichni ostatní: vy blbci. Vy, co před námi stojíte v každé frontě, co neumíte pořádně řídit, co sledujete hloupé seriály a v restauracích mluvíte moc nahlas a vaše děti ve školce každou zimu nakazí ty naše střevní chřipkou. A taky vy, co parkujete nakřivo, kradete nám práci a blbě hlasujete ve volbách. I vy ovlivňujete naše životy, každou vteřinu.

Páni, jak my vás za to nenávidíme.

Na baru v hospodě Kožich tiše sedí řada starců. Říká se, že je jim kolem sedmdesátky, ale klidně můžou být i dvakrát starší, je jich pět, ale mají minimálně osm názorů a říká se jim „pětka dědků“, při každém tréninku HC Medvědín stojí u mantinelů a hádají se a lžou, až se jim práší od úst. Pak jdou do Kožichu a pokračují v hádkách a lhaní tam. Čas od času se pobaví na účet libovolného člena pětky tak, že se mu pokusí nakukat, že u něj propukla stařecká demence: třeba si v noci prohazují čísla na domech, a když se opijí, tak si docela často navzájem schovávají klíče. Jednou odtlačili čtyři z nich pátému auto od domu a místo něj přivezli úplně stejné z půjčovny, jen aby se dotyčný ráno — když se mu nepovedlo odjet — vyděsil, že nastal čas najít si místo v ústavu.

Když jdou na zápas, vždycky platí penězi z monopolů, před několika lety skoro celou sezonu předstírali přesvědčení, že jsou na olympiádě v roce 1980, a pokaždé když potkali Petera Anderssona, sportovního ředitele HC Medvědíň, mluvili s ním německy a oslovovali ho „Hansi Rampfe“. Sportovního ředitele to dohnělo k šílenství, což pětku dědků těšilo víc než vítězství náhlou smrtí. Lidé z města tvrdí, že je klidně možné, že dědci už opravdu senilní jsou, všichni do jednoho, jenže jak jim to sakra dokázat?

Ramona, majitelka Kožichu, staví na barový pult pět skleniček whisky. Tady znají jen jeden druh whisky, ale spoustu druhů smutku. Dědci provázeli HC Medvědíň všemi ligami, byli u každého postupu i sestupu. Odjakživa. Tohle bude nejhorší den jejich života.

Telefon zazvoní, zrovna když Mira Anderssonová jede autem do práce. Z mnoha důvodů je ve stresu. Mobil jí spadne pod sedadlo a ona vychrlí tolik anatomicky přesných popisů tělesných orgánů, že by se zastyděl i opilý námořník, jak říkává její muž. Když nakonec telefon vyloví, potřebuje žena na druhém konci linky pár vteřin, aby se ze všech těch přídavných jmen vzpamatovala.

„Haló?“ zahuláká Mira.

„Dobrý den, promiňte, já volám ze společnosti S Express. Poslala jste nám mail s žádostí o cenovou nabídku...“ pronese žena velmi taktně.

„Z... jak že se jmenujete? ‚S Express‘? Tak to ne, to bude omyl!“ konstatuje Mira.

„Jste si jistá? V podkladech vidím, že...“ pokračuje žena, jenže v tu chvíli telefon znovu upadne a Mira spontánně poreferuje o svém názoru na pohlavní ústrojí a mozkovou kapacitu inženýra, který vymyslel jeho design, a než se jí povede mobil zvednout, žena na druhém konci prokáže sama sobě laskavost a zavěsí.

Mira už o tom pak dál nepřemýšlí. Čeká, že jí zavolá manžel, který má dnes schůzku na okresním úřadě ohledně budoucnosti hokejového klubu, a nervozita z výsledků té schůzky s každou vteřinou roste a stahuje Miře žaludek jako provaz. Když odhodí telefon na sedadlo spolujezdce, na vteřinku na něm problikne fotka na pozadí — dcera Maya a syn Leo — a pak teprve displej zhasne.

Mira jede do práce. Kdyby zastavila a našla si na internetu společnost S Express, zjistila by, že je to stěhovací firma. Ve městech, kterým na hokejových klubech tolik nezáleží, by možná skutečnost, že si jménem Anderssonových někdo objednal stěhování, vypadalo jako neškodný žert, ale Medvědín k takovým městům nepatří. V tichém lese nemusíte křičet, abyste naháněli hrůzu.

Miře to samozřejmě brzy dojde, je chytrá a bydlí tady už dlouho. Medvědín je známý mnoha skvělými věcmi: jsou tu oslnivě krásné lesy, okolí je poslední výspa divočiny v zemi, v níž vládní politici chtějí, aby rostly jen velkoměstské regiony. Žijí tu laskaví, pokorní a pracovití lidé milující přírodu a sport, diváci plní tribuny bez ohledu na to, ve které soutěži jejich tým zrovna hraje, důchodci si před zápasem natírají obličej na zeleno. Zodpovědní lovci, schopní rybáři, lidé drsní jako les a tvrdí jako led, sousedé, kteří si v případě potřeby pomáhají. Život je tu občas těžký, ale v takových chvílích se tu každý jen pousměje a řekne: „Život má být těžký.“ Tímhle je Medvědín známý. Jenže... hm. Je známý i lecčím jiným.

Před pár lety líčil jeden bývalý rozhodčí novinářům nejhorší momenty své kariéry. Na druhém, třetím a čtvrtém místě figurovaly zápasy z velkých měst, kde rozzuření fanoušci nespokojení s verdiktem házeli na led krabičky od žvýkacího tabáku, mince a golfové míčky. Ale první místo patřilo stíněné hale daleko v lesích, kde v poslední minutě pískl trestné střelení proti domácím. Když útočník proměnil a Medvědín prohrál, zašilhal rozhodčí k pověstné tribuně na stání patřící „Skupině“, partě mužů v černých bundách, kteří vždycky zpívají, až uši zaléhají, a řvou, až

mráz běhá po zádech. Jenže tentokrát hlas nezvýšili. Byli tiše jako pěna.

Jako první si nebezpečí uvědomil Miřin manžel Peter Andersson, sportovní ředitel HC Medvědí. Vřítel se k technikům a těsně po závěrečném hvizdu nechal zhasnout všechna světla. Ve tmě pak ochranka vyvedla všechny rozhodčí a odvezla je pryč. Nikdo nemusel nikomu vysvětlovat, co by se stalo v opačném případě.

Proto tady i tiché výhrůžky naprosto stačí. Jeden telefonát stěhovákům a Mira už chápe, o co jde.

Schůzka na okresním úřadě ještě neskončila, ale pár lidí z Medvědína už zná výsledek.

Před budovou okresního úřadu vždycky vlají vlajky, jedna v národních barvách a druhá se znakem Medvědína, politici je vidí ze zasedací místnosti. Zbývá pár dní do letního slunovratu, Kevinova rodina opustila Medvědí před třemi týdny. Tím poněkud změnila příběh. Ne ten, který začíná, nýbrž ten, který se už odehrál. Ale zatím to ještě nedošlo všem.

Jeden z politiků si nervózně odkašle a statečně se pokusí zapnout si sako, ačkoli tahle možnost teoreticky připadala v úvahu naposledy před pěti štedrovečerními večery. Pak řekne:

„Je mi to líto, Petere. Rozhodli jsme se, že našemu regionu nejvíc prospěje, když budeme z veřejných prostředků financovat jen JEDEN hokejový klub. Ne dva. A my se zaměříme... na HC Hed. Pro všechny včetně tebe bude nejlepší se s tím prostě smířit. Vzhledem k... okolnostem.“

Peter Andersson, sportovní ředitel HC Medvědí, sedí na druhé straně stolu. Když mu dojde, že ho právě zradili, zatmí se mu před očima a sotva slyšitelným hlasem vykoktá:

„Ale... my budeme potřebovat pomoc pouhých pár měsíců, než najdeme víc sponzorů, okres by se musel jen zaručit za půjčku u banky...“